

AFERA Z UVOZOM TELIC

Zdaj naj bi nihče ne bil kriv, trpi pa spet kmet

Prva ideja o uvozu plemenske živine, o čemer bo govora v tem članku, je bila izrečena že lani septembra na Muljavi, kjer je bila velka živinorejska razstava. Takrat je bilo namreč ugotovljeno, da živina v hlevih kmetov kooperantov KZ Stična ni dovolj kakovostna in da bi bilo potrebno čredo izboljšati. Že od prve zamisli naprej so stvari zelo hitro potekale, saj so bile že po dobrih dveh mesecih plemenske telice iz Bavarske pripeljane v karantenski hlev na posestvo Prašičereje Stična. Kmetje so seveda še pred tem v dobri veri, da bodo dobili prvovrstne telice, podpisali naročilnico in vplačali po 1920 mark preračunano v dinarje (po lanskoletnem deviznem tečaju) za glavo. Žal so

Kmetje so telice namreč naročili in plačali zato, da bi jih kakovostne, zdrave in po dogovorjeni ceni čimprej dobili v svojo oskrbo. Ker temu ni tako, sta mi kmeta **Jože Glavič** iz Škoflje in **Anton Čebular** iz Doba pri Šentvidu pri Stični (oba sta kupca telic) vso zgodbo malo bolj natančno povedala. Še prej sta se oglasila pri direktorju zadruga Stična **Slavku Nemaniču**, organiziranih je bilo nekaj sestankov, toda iz vsega skupaj so onadva in drugi kupci vedno bolj resno ugotavljali, da želijo mnogi na račun kmetov dobro zaslužiti. Kako tudi ne bi sklepali tako, če so izvedeli: da je bilo preverjanje na tuberkulozo mogoče da se karantena lahko podaljšuje na njihove stroške; da je

zatakne in stvari privede v nepredvidljive situacije. Vsi so tudi pritrdili, da je bilo zares narejeno nekaj narobe, toda napako je seveda napravil nekdo drug, ne on. Prav tako skraj vsi menijo, da kmetje ne bi smeli nositi tega bremena, ker zato niso nič krivi. Toda ker bo pravega krivca težko določiti, bo račun za vse stroške dobil v roke kmet. Ob tem pa bodo verjetno izrečene še besede, da so se vsi trudili, pomagati pa niso mogli. In čez nekaj časa se bo stvar pozabila za vse, razen za kmete, ki bodo ob vsakem pogledu na kupljeno žival (če bo prispela v njihov hlev) pomislili, da so bili tudi pri tem poslu opeharjeni.

M. M. JEVIKAR

Jože Glavič, Škoflje: »Tokrat smo bili kmetje zavedeni, saj nam marsikatera stvar ni bila pojasnjena. Če bi kupci vedeli, kaj jih čaka, bi se drugače odločili. Jaz gotovo ne bi naročil dveh telic, saj jih pravzaprav ne potrebujem, saj imam v hlevu dovolj živine. Mogoče bi vplačal eno, ali pa še tiste ne. Če je samo pol od tega, kar kmetje sumimo, da je narobe, res, je že veliko

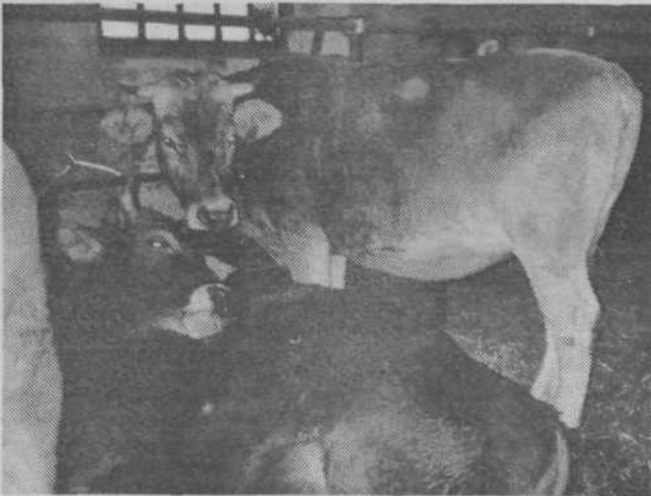

Anton Čebular, Dob: »Na ceno 186.000 din, kolikor je bilo rečeno, da bodo stale plemenske telice vključno s karanteno do 21. decembra, smo kmetje še pristali. Kar je več, kupci ne bomo plačali, ampak naj plača tisti, ki je za to odgovoren.«

potem stvari potekale popolnoma drugače, kot je večina pričakovala.

Za uvožene telice je bila določena karantena od 21. novembra do 21. decembra 1990, potem ko so bile že mesec dni v karanteni v ZR Nemčiji. Telice je bilo potrebno preiskati na tuberkulozo ter jim pregledati kri, ali mogoče ne bolujejo še za kakšno drugo boleznijo. Iz-

če opravljeno prezgodaj, saj so telice visoko breje; da so rezultati testov vprašljivi, kajti v Nemčiji že več desetletij nimajo goveje tuberkuloze; da telice telijo v neprimernem hlevu in da sta dva teleta že poginila; da zmanjkuje sena, zato živina hira; da je ena telica zaradi pljučnice ter neprimernega krmnega obroka že poginila; da jim nihče ni povedal,

Telice v karantenskem hlevu posestva Prašičereja Stična.

vidi tuberkulinizacije pri nas so pri eni telici pokazali sum na tuberkulozo, štiri pa so reagirale nespecifično. Zaradi tega je veterinarska inspekcija določila, da se karantenski rok za vseh 53 telic podaljša do konca januarja. Ugotovljeno je bilo tudi, da imajo nekatere telice v sebi protitelesa za spolno bolezen imenovano IBR-IPV, kar potegne za seboj celjenje teh telic in njihovih potomcev na vsakih šest mesecev, sicer se lahko začne bolezen širiti. Vsa stvar na prvi pogled sploh ni videti zapletena. Pa je!

bilo v karantenskem hlevu že več ljudi, čeprav je to dovoljeno samo od veterinarske inspekcije posebej določenim; da bodo morali živali proti boleznim IBR-IPV stalno cepiti, cepivo pa je potrebno uvoziti in je zelo drago, in še bi lahko naštevali.

Ko sem se potem pri odgovornih pozanimala, kako so stvari potekale in kakšna je trenutna situacija, mi je vsak dejal, da je delal po zakonih in predpisih, da je skušal pomagati kmetu in da se pri tako velikem poslu lahko tudi kaj

OBRT

Več prijavljenih kot odjavljenih

Ob glasnem prisegnanju na trg in zasebno iniciativo ni čudno, če skokovito narašča zanimanje za zasebne dejavnosti, najsi bodo to klasične obrti ali pa storitvene in druge dejavnosti. Konec minulega leta je bilo v registrih grosupeljske občine zapisanih 495 obratovalnic s 512 obrtniki, kar je 9 odstotkov več kot leto po-

prej. Kako so raztresene širom po občini, kaže pričujoča tabela:

Od tega se jih dobrih 52 odstotkov ukvarja z obrtnimi storitvami in popravili, 6 odstotkov z osebnimi storitvami, 25 odstotkov z avtoprevozništvom, (samo) 2,4 odstotka s prodajo na drobno, slabih 10 odstotkov z gostinstvom in

4 odstotka z drugimi gospodarskimi dejavnostmi. Lani je na novo prijavilo opravljane samostojne obrtne dejavnosti 90 občanov, 48 pa se jih je odjavilo. »Predvsem v zadnjem času opazamo, da vse več samostojnih obrtnikov kot vzrok odjave navaja pomanjkanje dela oziroma neplačevanje računov,« ugotavljajo na občinskem ko-

V drugo kategorijo sodijo občani, ki opravljajo gospodarsko dejavnost kot postranski, ne kot osnovni poklic. Teh je 246, kar je 6 odstotkov več kot leta 1989. Velika večina (214) se jih ukvarja z obrtjo, nekaj z gostinstvom, kar sicer do lani ni bilo dovoljeno. V zadnjem času – opazajo na komiteju za družbeno planiranje in gospo-

Krajevna skupnost	Obratov. samost. obrt. število 1990	delež v %	postran. poklic
Ambrus	8	1,6	1
Dob	8	1,6	2
Grosuplje	145	29,2	89
Ivančna Gorica	55	11,1	12
Ilova Gora	0		0
Kompolje	6	1,2	3
Krka	12	2,4	3
Metnaja	8	1,6	3
Muljava	7	1,4	22
Mlačevo	5	1,0	4
Podtabor	19	3,8	21
Ponikve	6	1,2	1
Račna	4	0,8	3
Spodnja Slivnica	3	0,6	3
Polica	10	2,0	10
Staro Apno	2	0,4	
Stična	20	4,0	7
Šentvid	34	6,8	14
Šmarje Sap	70	14,1	17
Temenica	7	1,4	2
Višnja Gora	29	5,8	12
Videm-Dobrepolje	20	4,0	8
Zagradec	7	1,4	3
Zalna	10	2,0	6
Skupaj:	495	100,0	246

JAVNA PORABA

Divjad dela škodo

V zadnjih nekaj letih opazamo v naših gozdovih, da se je divjad neverjetno namnožila. Zlasti divji prašiči kmetom uničujejo najvitalnejše kmetijske pridelke. Zato kmetje njuje v bližini gozdov opuščajo in obdelujejo le še tiste v bližini vasi. Menijo, da so z izplačilom odškodnin stalni problemi in da sedanje gospodarjenje z divjadjo ni dobro, saj gre v njihovo škodo.

Vprašanje se je znašlo tudi na občinski skupščini, kjer je delegat **KS Metnaja, Alojz Podobnik, predlagal naslednje ukrepe: revidirati plane odstrela po lovskih družinah, pri čemer naj sodelujejo tudi KS in kmečka stranka; po realizaciji odstrela naj lovške družine mesečno poročajo ustreznemu občinskemu upravnemu organu; pri oceni škode, ki jo naredi divjad, naj bo obvezno prisoten kmetijski inšpektor.**

Iz odgovorov občinskega inšpektorata – kmetijske inspekcije in Komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo je zlasti mogoče razbrati, da za varstvo divjadi zakon ne zadoljuje samo lovcev, temveč tudi vse druge upravljalce prostora. Med podpisniki družbenih ugovorov za vsa lovskogojitvena območja v Sloveniji so tudi KS. Zakon omogoča, da občinska skupščina lahko tudi začne postopek za spremembo potrjevanja lovskogospodarskega načrta na zahtevo KS, na območju katere je lovišče, če ugotovi, da divjad povzroča znatno škodo. (BP)

Žal manj denarja, kot ga pričakujejo

Če prelistamo gradivo, ki ga je za sejo občinske skupščine januarja pripravil Komite za planiranje in gospodarstvo, moramo brez okrevanja ugotoviti, da bo denarja, zbranega za tako imenovano javno porabo manj, kot bi ga potrebovali. Ugotovitev v teh časih pač ni presenetljiva! Sicer pa pogledajmo številke:

Lani je bilo v občini za splošno porabo zbranih 37.089 tisoč dinarjev, letos je zahtevanih sredstev za ta del javne porabe 38.199 dinarjev, denarja pa bo kvečjemu 37.235 dinarjev. Za družbene dejavnosti kot drugi predalček (pa najobsežnejši!) je bilo lani zbranih 119.990 dinarjev, letos zahtevanih sredstev (po odločitvi o zategovanju pasu za dobrih 8 odstotkov) 108.514 dinarjev, pričakovanega denarja pa samo 107.567 dinarjev. Za gospodarsko infrastrukturo je bilo lani zbranih 42.109 dinarjev, po dogovoru, da temu segmetnu javne porabe letos namenimo slabih 9 odstotkov več, so zahtevana sredstva 81.703 dinarje, zbrali pa bomo kvečjemu 62.058 dinarjev. K temu smemo prišteti še kredite za komunalne in cestne infrastrukture v možni višini 10.000 dinarjev in to je vse.

Kot ugotavljajo na komiteju za družbeno planiranje, bo pri sestavi proračuna na strani dohodkov (stroški) treba upoštevati dejanske možnosti in opredeliti prioriteto potreb, zlasti pri komunalno cestni infrastrukturi. Usmeritve republike so, da bi se enostavna reprodukcija morala pokrivati s cenami, investicije pa z zadolževanjem. Pomembnejši viri občine naj bi bile še komunalne takse in nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča ter koncesije.

Takoj opazimo, da številke nakazujejo največji razkorak ravno na področju gospodarske infrastrukture.

Kako pa se sploh zbirajo sred-

stva občine za javno porabo? Po novi zakonodaji, ki velja od začetka letošnjega leta, pripade občini 50 odstotkov zbranih dohodnin (drugo polovico dobi republika), 30 odstotkov dohodkov od davka na promet nepremičnin ter ravno taki odstotki od davkov od dobička pravnih oseb, davka na izplačane osebne dohodke ter posebnega davka od prometa proizvodov po splošni stopnji.

Občini v celoti pripadejo davek od premoženja, davek na dediščino in darila, davek na dobitke od iger na srečo, upravne, komunalne in denarne takse ter nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča. Drugi prihodki občine pa so še posebni občinski davek od storitev, prihodki upravnih organov in prispevek za zdravstvo v sprejeti višini. K temu pa še dobiček javnih podjetij, ki jih je ustanovila občina, prihodki od občinskega premoženja in krediti (ki predstavljajo cca 5 odstotkov proračuna občine). Tako zbranih sredstev naj bi bilo letos v grosupeljski občini 216.860 dinarjev, če pri tem upoštevamo, da bo razlika med pridobljenimi 171.977 dinarji in že omenjenim zneskom pokrita iz republiškega proračuna s finančno izravnavo med občinami.

Zakon o financiranju javne porabe v svojem 12. členu določa, da se sredstva proračuna občine uporabljajo za namene, ki so določeni s posebnimi odloki občinske skupščine. Pri tem bo za leto 1991 kot prehodno leto zadržana v načelu dosedanja ureditev nalog javne porabe, medtem ko naj bi financiranje blagovnih rezerv, intervencij v proizvodnji in porabi hrane, nalog na področju nacionalnega programa LO, osebnih dohodkov občinskih štabov TO, materialnih stroškov postaj milic in programov na področju komunalnega gospodarstva, sprejetih na republiški ravni, prenesli na republiko. (bp)